

Αριθμός				261/2018
ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ	ΤΟΥ	ΑΡΕΙΟΥ	ΠΑΓΟΥ	
Δ'	Πολιτικό			Τμήμα
<p>Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές: Ειρήνη Κιουρτσόγλου - Πετρούλακη, Αντιπροέδρο του Αρείου Πάγου, Χαράλαμπος Καλαματιανός, Ειρήνη Καλού, Σοφία Ντάντου και Χρήστο Βρυονίτη, Αρεοπαγίτες.</p> <p>Συνήλθε σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του, στις 6 Οκτωβρίου 2017, με την παρουσία και του Γραμματέα Αθανασίου Λιάπη, για να δικάσει μεταξύ: Τον αναφερόμενων: 1) Σ. Μ. του Β., κατοίκου ..., ως νομίμου, εκ διαθήκης, κληρονόμου του αποθνήσκοντος, στις 2-12-2014, Β. Μ. του Σ. και 2) α. Σ. Η. του Η., β. Θ. Η. του Χ., κατοίκου ..., οι οποίοι εκπροσωπήθηκαν από τον πληρεξούσιο δικηγόρο τους Αλέξανδρο Κανδοράκη.</p> <p>Κανονισβλήτης: Ανώνυμη εταιρία με την επωνυμία "ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ ΑΕ" (ΔΕΗ ΑΕ), που εδρεύει στην Αθήνα και εκπροσωπείται νόμιμα, η οποία εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο της Ιωάννη Ναούμη, που διόρισε στο ακροατήριο ως συμπληρωστικό και το δικηγόρο Στυλιανό Σταματόπουλο. Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 4-1-2011 αίτηση καθορισμού οριστικής τιμής μονάδος αποζημίωσης απαλλοτρίωσης των υπό στοιχ. 2 τον ήδη αναφερόμενων και του ήδη αποθνήσκοντος Β. Μ. του Σ. (μετά την έκδοση της 252/2010 απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Κοζάνης που καθόρισε προσωρινή τιμή μονάδος αποζημίωσης), που κατατέθηκε στο Εφετείο Δυτικής Μακεδονίας και συνεκδικάστηκε με την από 21-4-2011 αίτηση της ήδη αναρεσβλήτης. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 161/2012 μη οριστική και 114/2014 οριστική του Τριμελούς Εφετείου Δυτικής Μακεδονίας. Την ανάρτηση της τελευταίας απόφασης ζητούν οι αναφερόμενες με την από 18-12-2015 αίτησή τους και τους από 20-12-2016 πρόσθετους λόγους αυτής. Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης αυτής, που εκφωνήθηκε από το πιάδικο, οι διάδοχοι παραστάθηκαν όπως σημειώνεται πιο πάνω. Ο Εισηγητής Αρεοπαγίτης Χρήστος Βρυονίτης διάβασε την από 20-1-2017 έκθεση της κωλυμένης να μετάρσει στη σύνθεση του Δικαστηρίου αυτού Αρεοπαγίτου Ναυσικάς Φράγκου, με την οποία εισηγήθηκε την παραδοχή του πρώτου λόγου της από 18-12-2015 αιτήσεως και του δεύτερου προσθέτου λόγου του από 20-12-2016 (αρ. εκθ. καθωθ. .../2016) δικυγράφου προσθέτων λόγων και την απόρριψη των λοιπών λόγων, καθώς και την ανάρτηση της υπ' αριθμ. 114/2014 αποφάσεως του Τριμελούς Εφετείου Δυτικής Μακεδονίας. Ο πληρεξούσιος των αναφερόμενων ζήτησε την παραδοχή της αίτησης και τον προσθέτων λόγων, οι πληρεξούσιοι της αναρεσβλήτης την απόρριψή τους, καθώς και την καταδική του ανδίκου μέρους στη δικαστική δαπάνη.</p> <p>ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ</p> <p>Η κρινόμενη από 18-12-2015 αίτηση, για ανάρτηση της υπ' αριθμ. 114/2014 αποφάσεως του Τριμελούς Εφετείου Δυτικής Μακεδονίας, που εκδόθηκε, κατά την ειδική διαδικασία του Ν.</p>				

Περαιτέρω, από τη διάταξη του άρθρου 4 του ν. 2882/2001, με την οποία ορίζεται ότι η αναγκαστική απαλλοτρίωση της κυριότητας ακινήτου επιφέρει αυτοδικαίως και την απαλλοτρίωση κάθε κτίσματος, κατασκευής και δένδρου που υπάρχει πάνω σε αυτό και κάθε άλλο συστατικό του πράγματος, κατά τα άρθρα 953 και επόμενα του Αστικού Κώδικα, ανεξάρτητα από τη μείναι τους στην απόφαση κήρυξης της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης ή στο κτηματολογικό διάγραμμα ή στον κτηματολογικό πίνακα, συνδιαζόμενη με τις διατάξεις του άρθρου 17 παρ. 2 του Συντάγματος και 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α., συνάγεται ότι, για να είναι πλήρης η αποζημίωση, η οποία οφείλεται ως αντάλλαγμα για την στέρηση της ιδιοκτησίας, πρέπει να περιλαμβάνει όχι μόνο την αξία του οδοφύου, αλλά και των συστατικών του (ΑΠ 1013/2004), ανεξάρτητα από τη μείναι τους στην απόφαση κήρυξης της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης ή στο κτηματολογικό διάγραμμα ή στον κτηματολογικό πίνακα. Την έννοια του συστατικού καθορίζουν οι διατάξεις των άρθρων 953, 954 και 955 ΑΚ, με τις οποίες ορίζεται, ότι α) συστατικό που δεν μπορεί να αποχωρηθεί από το κύριο πράγμα χωρίς βλάβη αυτού του ίδιου ή του κυρίου πράγματος ή χωρίς αλλοίωση της ουσίας ή του προορισμού του δεν μπορεί να είναι αντικείμενο κυριότητας ή άλλου μαγαργιάτου δικαιώματος, β) συστατικά ακινήτου με την έννοια του προηγούμενου άρθρου είναι, εκτός των άλλων, τα πράγματα που έχουν συνδεθεί σταθερά με το έδαφος, ιδίως τα οικοδομήματα, ενώ συστατικά οικοδομήματος είναι όλα τα κινητά που χρησιμοποιήθηκαν για την ανέγερση ή τα προσαρμοσμένα με αυτό για σκοπό νόμιμο και όχι παροδικό. Ενόψει των ανωτέρω, το δικαστήριο, ως προς τα συστατικά που δεν περιλαμβάνονται στον κτηματολογικό πίνακα, έχει εξουσία να προσδιορίζει την τιμή μονάδος αποζημίωσης, εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα. Έχει δε το δικαστήριο την ευχέρεια, είτε να διατάξει συμπλήρωση του πίνακα, είτε να προχωρήσει στον καθορισμό τιμής για τα παραλειφθέντα συστατικά βάσει των προσκομιζόμενων ή τασσομένων και διεξαγομένων αποδείξεων. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, ο πίνακας θα συμπληρωθεί, αν υπάρχει ανάγκη, εκ των υστέρων προκειμένου να υπολογιστεί η συνολικός καταβλητέα αποζημίωση (Ολ.ΑΠ 4/2002, ΑΠ 998/2011). Εξάλλου, με το λόγο ανάρσεως από τον αριθμό 1 του άρθρου 559 ΚΠολΔ (παραβίαση κανόνα του ουσιαστικού δικαίου), ελέγχονται τα σφάλματα του δικαστηρίου κατά την εκτίμηση του νόμου βάσιμου της αιτήσεως ή των ισχυρισμών των διαδίκων, καθώς και τα νομικά σφάλματα κατά την έρευνα της ουσίας της διαφοράς. Ελέγχεται, δηλαδή, αν η αιτήση, ένσταση κ.λπ. ορθώς απορρίφθηκε ως μη νόμιμη ή αν κατά παράβαση ουσιαστικού κανόνα δικαίου, έγινε δεκτή ως νόμιμη ή απορρίφθηκε η ενδεχόμενη κατ' ουσίαν (Ολ.ΑΠ 27 και 28/1998). Περαιτέρω, κατά τη διάταξη του άρθρου 559 αρθ. 19 του ΚΠολΔ, ανάρτηση επιτρέπεται, αν η απόφαση δεν έχει νόμιμη βάση και ιδίως αν δεν έχει καθόλου αιτιολογία, ή έχει αιτιολογίες αντικρουτικές ή ανεπαρκείς σε ζητήματα που ασκούν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Από την υπόψη διάταξη, που αποτελεί κήρυξη της παράβασης του άρθρου 93 παράγραφος 3 του Συντάγματος, προκύπτει ότι, ο προβλεπόμενος απ' αυτή λόγος ανάρσεως ιδρύεται όταν στην ελάσσονα πρόταση του νομικού συλλογισμού δεν εκτίθενται καθόλου πραγματικά περιστατικά (έλλειψη αιτιολογίας), ή όταν τα εκτιθέμενα δεν καλύπτουν όλα τα στοιχεία που απαιτούνται βάσει του πραγματικού του εφαρμοστέου κανόνα δικαίου για την επέλευση της έννομης συνέπειας που απαγγέλλεται ή την άρνησή του (ανεπαρκής αιτιολογία), ή όταν αντιφάσκουν μεταξύ τους (αντιωτική αιτιολογία), (Ολ.ΑΠ 1/1999). Ο προβλεπόμενος από το άρθρο 559, αρθ. 19 λόγος ανάρσεως για έλλειψη νόμιμης βάσης με την έννοια της ανεπαρκούς αιτιολογίας, αφορά ελλείψεις, αναγόμενες αποκλειστικά στη

2882/2001 - Κώδικας Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων (ΚΑΑΑ) έχει ασκηθεί νόμιμα και εμπρόθεσμα (άρθρα 552, 553, 558, 564 παρ. 1 και 577 παρ. 1 Κ.Πολ.Δ., σε συνδυασμό με άρθρο 22 ΚΑΑΑ). Συνεπώς είναι παραδεκτή και πρέπει να ερευνηθεί μαζί με τους από 20-10-2016 πρόσθετους λόγους αυτής, που παραδεκτά, επίσης, άσκησαν οι αναφερόμενες κατά της ιδίας ως άνω αποφάσεως, ως προς το βάσιμο των προβλλομένων λόγων τους (άρθρα 569 επ. Κ.Πολ.Δ.). Ενόπιον του Εφετείου Δυτικής Μακεδονίας εισήχθησαν προς συζήτηση α) η από 21-4-2011 (με αριθμ. καθωθ. .../2011) αυτοτελής αίτηση της ανώνυμης εταιρίας με την επωνυμία: "Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού ΑΕ" (ΔΕΗ ΑΕ) κατά των Β. Μ. κ.λπ., με την οποία η αιτούσα ζήτησε να καθορισθεί, μετά τον προσωρινό καθορισμό, η οριστική τιμή μονάδος αποζημίωσης των αναφερόμενων σ' αυτή ακινήτων μετά τον συστατικών και παραρτημάτων τους και β) η από 4.1.2011 (υπ' αριθμ. καθωθ. .../2011) αυτοτελής αίτηση των Β. Μ. κ.λπ., κατά της ανώνυμης εταιρίας με την επωνυμία "Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού Α.Ε." (ΔΕΗ ΑΕ), με την οποία οι αιτούντες ζήτησαν α) να καθορισθεί, μετά τον προσωρινό καθορισμό, η οριστική τιμή μονάδας αποζημίωσης των προαναφερόμενων ακινήτων μετά τον συστατικών και παραρτημάτων τους και β) να διορθωθεί ο κτηματολογικός πίνακας, ως προς τον χαρακτηρισμό των ακινήτων τους (να χαρακτηρισθούν, αντί ζηρικού ή ποτιστικού αγρού ως οικοπέδου). Επί των αιτήσεων αυτών, οι οποίες συνεκδικάστηκαν, εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 161/2012 απόφαση αυτού του Δικαστηρίου, η οποία α) απόρριψε, με οριστική διάταξη της, την από 21.4.2011 (υπ' αριθμ. καθωθ. .../2011) αυτοτελή αίτηση της ανώνυμης εταιρίας με την επωνυμία "Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού Α.Ε." (ΔΕΗ ΑΕ) κατά των Β. Μ. κ.λπ., ως εκπροθέσμως ασκηθείσα και β) δέχθηκε, ως εκπροθέσμως ασκηθείσα, την από 4.1.2011 (υπ' αριθμ. καθωθ. .../2011) αυτοτελή αίτηση των Β. Μ. κ.λπ., κατά της ανώνυμης εταιρίας με την επωνυμία "Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού Α.Ε." (ΔΕΗ ΑΕ) και ακολούθως ανέβαλε, ως προς την τελευταία αίτηση, την έκδοση οριστικής αποφάσεως και διάταξε τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης από δύο πραγματογνώμονες, σχετικά με την αξία κ.λπ. των ως άνω απαλλοτριωθέντων ακινήτων, τον συστατικών και των παραρτημάτων τους. Μετά τη διεξαγωγή της διαταγθείσας με την προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου τούτου πραγματογνωμοσύνης εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση. Από τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 17 § 2 και 3 του ισχύοντος Συντάγματος και 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής σύμβασης για τα δικαιώματα του ανθρώπου (ΕΣΔΑ), συνάγεται ότι, για τον προσδιορισμό της "πλήρους αποζημίωσης", λαμβάνεται υπόψη, η αξία του απαλλοτριούμενου ακινήτου, κατά το χρόνο της πρώτης συζήτησης, ενόπιον του δικαστηρίου της αίτησης καθορισμού (προσωρινού ή οριστικού, σε περίπτωση παράλειψης του προσωρινού) της αποζημίωσης αυτής, καθώς και η δαπάνη του ιδιοκτήτη του απαλλοτριούμενου ακινήτου, η οποία, να μεν δεν συνδέεται άμεσα με την αξία του ακινήτου, είναι όμως συνέχεια της απαλλοτρίωσης της ιδιοκτησίας (Ολ.ΑΠ 8/1999). Περαιτέρω, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 13 του Ν. 2882/2001 (ΚΑΑΑ) και 1 του Π.Δ.τος 24/1985, που καθορίζει τους όρους δόμησης, για τα εκτός σχεδίου πόλεως ακίνητα, προκύπτει, ότι για τον προσδιορισμό της αξίας των ακινήτων αυτών, αναγκαίο στοιχείο είναι και αν το απαλλοτριούμενο ακίνητο είχε πριν από την απαλλοτρίωση, ως δευτερεύοντα, έστω, προορισμό την ανοικοδόμηση και πληρούσε τους επιτρεπόμενους όρους δόμησης (δηλαδή είχε εμβαδό 4.000 τετρ. μέτρων, αν δεν είχε πρόσωπο σε οδό διεσθν, εθνική κ.λπ.) και αν ήταν άρτιο και οικοδομήσιμο κατά παρέκκλιση (ΑΠ 155/2005).

διατύπωση του αιτιολογικού πορίσματος αναφορικά με τη συνδρομή ή μη γεγονότων, που στη συγκεκριμένη περίπτωση συγκροτούν το πραγματικό που εφαρμοστέο κανόνα ουσιαστικού δικαίου, έτσι ώστε, από την ανεπαρκή ή αντικρουτική έκθεσή τους, να μην μπορεί να κριθεί αν η απόφαση στέρησε ή όχι νομικός (Ολ.ΑΠ 13/1995). Η ύπαρξη νόμιμης βάσης και η αντίστοιχη έλλειψη της πρέπει να προκύπτουν άμεσα από την προσβαλλόμενη απόφαση, ο δε Άρειος Πάγος διαπιστώνει την ύπαρξη ή την ανουαρξία του προκειμένου λόγω ανάρσεως, ελέγχοντας μόνο την προσβαλλόμενη απόφαση και το αιτιολογικό της και όχι το περιεχόμενο άλλων εγγράφων ή αποφάσεων σε εφαρμογή της διατάξης του άρθρου 561 παρ. 2 του ΚΠολΔ. Αντίθετα, δεν υπάρχει έλλειψη νόμιμης βάσης όταν πρόκειται για ελλείψεις αναγόμενες στην εκτίμηση των αποδείξεων και μάλιστα στην ανάλυση, στάθμιση και αιτιολόγηση του εξαγομένου από αυτές πορίσματος, γιατί στην κρίση του αυτή το δικαστήριο προβαίνει ανελέγκτα, κατά το άρθρο 561 παρ. 1 ΚΠολΔ, εκτός αν δεν είναι σωφές το πόρισμα και για το λόγο αυτό γίνεται αδύνατος ο ανακριτικός έλεγχος. Στο άρθρο 13 παρ. 1 εδ. 1 εδ. τελευταί. του ν. 2882/2001 (ΚΑΑΑ), όπως το εδάφιο αυτό προστέθηκε με το άρθρο 9 παρ. 1 του ν. 3193/2003 ορίζεται ότι "Ος κριτήριο για την εκτίμηση της αξίας του απαλλοτριούμενου ακινήτου λαμβάνονται υπόψη, ιδίως, η αξία που έχουν, κατά τον κρίσιμο χρόνο, παρακείμενα και ομοειδή ακίνητα, που προσδιορίζεται κυρίως από την αντικειμενική αξία, τα τιμήματα σε συμβόλαια μεταβίβασης κυριότητας ακινήτων, τα οποία συντάχθηκαν κατά το χρόνο της κήρυξης της απαλλοτρίωσης, καθώς και η πρόσδοδος του απαλλοτριούμενου". Έτσι, ως κριτήριο διαφοροποιήσεως και στοιχείο αξιολόγησης αποτελεί, επί αγροτικού ακινήτου, αν αυτό είναι γόνιμο ή άγονο, ζηρικό ή ποτιστικό, φρούτια ή χέρσο και επί αστικού, αν το απαλλοτριούμενο είναι εντός ή εκτός σχεδίου, εντός ή εκτός ζώνης, ποιοι οι όροι δόμησης, τα ποσοστά κάλυψης και αντιπαροχής, και ο συντελεστής εμπορικότητας σε σχέση όμως με τη συγκεκριμένη περιοχή στην οποία βρίσκεται το ακίνητο. Αλλά η πιο πάνω διάταξη δεν καθορίζει αποκλειστικά και για το δικαστήριο υποχρεωτικά κριτήρια για τη διάγνωση της πραγματικής αξίας του απαλλοτριούμενου, έτσι ώστε να θεωρείται ότι παραβιάζεται στην περίπτωση που το δικαστήριο δεν θα τα λάβει υπόψη ή θα λάβει υπόψη άλλα τέτοια, παρά μόνο παρέχει οδηγίες για το πώς πρέπει να καθορίζεται η πραγματική αξία και επιτρέπει στο δικαστήριο να λάβει υπόψη γ' αυτό το σκοπό, αφού χρησιμοποιεί την λέξη ιδίως, κάθε πρόσφορο κατά την ανελέγκτη κρίση του συγκριτικό στοιχείο, αφού το αξιολογήσει κατάλληλα (ΑΠ 218/2013). Εξάλλου κατά το άρθρο 15 παρ. 6 εδ. β' του ν. 2882/2001, που προστέθηκε με το άρθρο 76 παρ. 8 ν. 4146/2013 (ΦΕΚ Α' 90/18-4-2013), σε περιπτώσεις απαλλοτριώσεων μεγάλου οικονομικού ενδιαφέροντος "Το δικαστήριο υποχρεούται να αιτιολογή ειδικά την τυχόν απόκλιση της προσδιοριζόμενης από το ίδιο αξίας του ακινήτου τόσο από την προκύπτουσα κατά το αντικειμενικό σύστημα αξία του, όσο και από την προκύπτουσα από την έκθεση της εκτιμητικής επιτροπής της παραγράφου 1 του παρόντος ή του ανεξάρτητου εκτιμητή της παρούσας παραγράφου". Η εν λόγω διάταξη όμως, σύμφωνα με το άρθρο 69 ν. 4155/2013 (ΦΕΚ Α' 120/29-5-2013), δεν εφαρμόζεται σε περιπτώσεις αναγκαστικών απαλλοτριώσεων που έχουν κηρυχθεί ή πρόκειται να κηρυχθούν, είτε για ανάγκη εκμετάλλευσης λιγνιτικών κοιτασμάτων από τη Δ.Ε.Η. Α.Ε. ή διάδοχο αυτής ή κάθε συνδεδεμένο με αυτήν πρόσωπο, στις περιχές που αναφέρονται στις διατάξεις των άρθρων 20 του ν. 2446/1996 (περιοχές παραγωγής ρεύματος από τους θερμοκοίτες λιγνιτικούς σταθμούς, των Ν. Φλώρινας, Κοζάνης και Αρκαδίας), είτε για τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 289 (μετεγκατάσταση

οικισμών για λόγους δημοσίας ωφέλειας, που συνίσταται στην παραγωγή του δημόσιου αγαθού της ηλεκτρικής ενέργειας και προς προστασία της ποιότητας ζωής και εφαρμογή των κριμένων διατάξεων περί ανεγκυβερνητικών απαλλοτριώσεων, μεταλλείων και μεταλλευτικού κώδικα και συναφών διαδικασιών περί μεταφοράς οικισμών) του ν. 3937/2011. Η εν λόγω εξαίρεση είναι συνταγματικώς ανεκτή, ενόψει της ιδιομορφίας των ως άνω απαλλοτριώσεων (οι συγκεκριμένες περιοχές έχουν υποστεί σημαντικές επιβιώσεις από την ΔΕΗ με απαλλοτριώσεις ολόκληρων κτηματικών περιοχών και μεταγκαταστάσεις οικισμών, με αποτέλεσμα να αλλοιωθεί ανεπαρκώς η οικολογική ισορροπία και η ποιότητα ζωής των κατοίκων, οι δε θιγόμενοι κάτοικοι έχουν απολέσει, πέραν των οικιών και των οικοπέδων τους, στο σύνολό τους, σχεδόν, τις εκτάσεις που καλλιεργούσαν και έχουν περιέλθει σε πλήρη αδυναμία να τις αντικαταστήσουν, αφού δεν υπάρχουν στην ευρύτερη περιοχή άλλες διαθέσιμες εκτάσεις) και δεν αναφέρει την θεμελιώδη υποχρέωση του δικαστηρίου, που απορρέει από την διάταξη του άρθρου 93 παρ. 3 του Συντάγματος, να εκδώσει απόφαση ειδικά και εμπειρατοποιομένη αιτιολογημένη. Διά της ως άνω εξαίρεσης ο νομοθέτης δεν απαλλάσσει το δικαστήριο από την ανάγκη γενικής αιτιολόγησης της κρίσώς του σε περίπτωση αποκλίσεως της προσδιοριζόμενης από το ίδιο αξίας του ακινήτου, τόσο από την προκύπτουσα κατά το αντικειμενικό σύστημα αξία του, όσο και από την προκύπτουσα από την έκθεση της εκτιμητικής επιτροπής ή του ανεξάρτητου εκτιμητή, αλλά απλώς δεν αξιώνει ειδική αιτιολογία προς τούτο.

Στην προκειμένη περίπτωση με την προσβαλλόμενη απόφαση το Εφετείο δέχθηκε ανελέγκτως τα ακόλουθα: "Με την υπ' αριθμ. .../27-9-2010 Απόφαση του Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, που δημοσιεύθηκε νόμιμα στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ τ. Α.Α. & Π.Θ'. .../21-10-2010), κηρύχθηκε αναγκαστική απαλλοτρίωση για λόγους δημοσίας ωφέλειας και, ειδικότερα, για τις ανάγκες εκμετάλλευσης του ορυχείου ... στο Δ.Δ. ... του Δήμου Πτολεμαΐδας Νομού Κοζάνης, συνολικής έκτασης 31.751 τ.μ., που βρίσκεται στην περιοχή Δ.Δ. ... Δήμου Πτολεμαΐδας (κτηματική περιοχή ...), όπως απεικονίζεται και περιγράφεται στο υπ' αριθμ. .../20-4-2010 κτηματολογικό διάγραμμα και στον από Ιούνιο 2010 κτηματολογικό πίνακα της ΔΕΗ, που συντάχθηκαν από τους Γ. Π., εργοδηγό - τοπογράφο, Δ. Φ., πολιτικό μηχανικό, Μ. Σ., γεωλόγο, Ν. Π., γεωπόνο, Σ. Α., Θ. Β. και Π. Κ. και θεσπίθηκαν νόμιμα την 27-8-2010 από τον Δ. Ι., τοπογράφο μηχανικό της Επιθεώρησης Μεταλλείων Βορείου Ελλάδος. Η απαλλοτριωμένη έκταση από μορφολογικής πλευράς ανήκει στην ημιορεινή ζώνη Νοτίου Κοζάνης με λοφοδρές ανάγλυφο και έδαφος αργιλόδες μέσης έως και καλής γονιμότητας και αποτελείται από τα υπ' αριθμ. και ... αγροτεμάχια, τα οποία αποτελούσαν τμήμα της, ήδη, συντελεσθείσας στο Δ.Δ. ... Δήμου Πτολεμαΐδας Νομού Κοζάνης και με κωδικό ... απαλλοτρίωσης, για τα οποία αυτή ανακλήθηκε και επανακηρύχθηκε με την προαναφερμένη απόφαση. Ποτιστικά είναι τα αγροτεμάχια που αρδύονται αυτόνομα από μόνιμες και νόμιμες εγκαταστάσεις υδροληψίας (γεώτρηση ή πηγάδι) με ατομικές ή ομαδικές υδροληψίες ηλεκτροδοτημένες, σύμφωνα με τα μέτρα "περί αγροτικού εξηλεκτισμού", καθώς επίσης αυτά που είναι όμορα με το αγροτεμάχιο στο οποίο βρίσκεται η εγκατάσταση υδροληψίας, εφόσον ανήκει στον ίδιο ιδιοκτήτη ή ανήκουν σε έργο ομαδικής γεώτρησης, οπότε θεωρούνται συνδιοκτικές υδροληψίας, ενώ ξηρικά χαρακτηρίζονται εκείνα τα αγροτεμάχια που δεν αρδύονται αυτόνομα από μόνιμες εγκαταστάσεις υδροληψίας (γεώτρηση ή πηγάδι). Ενόψει των ανωτέρω, το υπ' αριθμ. ... αγροτεμάχιο χαρακτηρίζεται ως

ποτιστικό, διότι διαθέτει δική του υδρογεώτρηση, για την οποία χορηγήθηκε στον ιδιοκτήτη του, Β. Μ. του Σ., άδεια εκτέλεσης έργου - χρήσης νερού από τη Διεύθυνση Γεωργικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Κοζάνης, ενώ τα υπόλοιπα δύο αγροτεμάχια χαρακτηρίζονται ως ξηρικά. Από τα αγροτεμάχια αυτά τα υπ' αριθμ. ... και ... είναι μεγαλύτερα των 4.000 τ.μ. και συνεπώς είναι άρτια και οικοδομήσιμα, οπότε βρίσκονται εκτός οικισμού, δεν έχουν πρόσβαση επί κτηματικού οδικού άξονα, ώστε να προσδεθούν σ' αυτά οικοπεδική αξία και δεν βρίσκονται εντός βιομηχανικής ή βιοτεχνικής ζώνης και επομένως πρέπει να αποζημιωθούν ως αγροτεμάχια. Εξάλλου, τα υπ' αριθμ. ... και ... είναι φωτογραφικά, αλλά ούτε από κανένα άλλο αποδεικτικό μέσο προκύπτει ότι η κατά προορισμό χρήση των απαλλοτριωθέντων ακινήτων είναι άλλη, πλην της αγροτικής εκμετάλλευσης, αφού καμία δυνατότητα έχουν αυτά να αξιοποιηθούν ως οικιστικά, εμπορικά ή τουριστικά. Από πολεοδομικής σκοπιάς όλη η επίδικη έκταση αντιμετωπίζεται με τις διατάξεις εκτός σχεδίου δόμησης, οικισμίου ή βιομηχανικής περιοχής. Μπορεί βέβαια να τυπική άδεια να επιτρέπεται πολεοδομικά η ανέγερση οικίας ή άλλης εγκατάστασης, στα ως άνω υπ' αριθμ. ... και ... ακίνητα, εφόσον είναι μεγαλύτερα των 4.000 τ.μ., πλην όμως μόνη η πολεοδομική αρτιότητα δεν μπορεί να προσδώσει σ' αυτά οικοπεδική αξία, μιας και όχι μόνο στην απαλλοτριωμένη έκταση, αλλά και σε όλη την ευρύτερη περιοχή αυτής, καμία οικοδομική δραστηριότητα δεν παρατηρείται, ούτε βρίσκεται εγκατεστημένη κάποια βιοτεχνική ή βιομηχανική εγκατάσταση ή τουριστική επιχείρηση, ώστε, έστω και δευτερευόντως, να μπορεί βάσιμα να υποστηριχθεί ότι αυτά έχουν προορισμό την οικοδομήσιμη. Επομένως, τα όσα περί του αντιθέτου διατείνονται οι αιτούντες, ισχυριζόμενοι ότι τα εν λόγω ακίνητα τους πρέπει να αποζημιωθούν, ως οικοπέδα, είναι ουσιωστά αβάσιμα και απορριπτέα. Στα παραπάνω πρέπει να προστεθεί και το γεγονός ότι η περιοχή που κείται τα απαλλοτριωμένα ακίνητα είναι χαρακτηρησμένη, ως ορυχεία και έχουν διανοηθεί σε πολλά σημεία ορυχεία, και, ως εκ τούτου, κανείς δεν είναι πρόθυμος να αγοράσει ή να οικοδομήσει σε μια περιοχή εξόρυξης λιγνίτη. Η εκτιμητική επιτροπή του άρθρου 15 του Ν. 2882/2001, κατόπιν επιτόσιμης μετάβασης των μελών της, που πραγματοποιήθηκε την 27 και 29 Οκτωβρίου 2010, προσδιόρισε την αξία των ακινήτων εδαφικών εκτάσεων με βάση την αντικειμενική τους αξία ως εξής: 1) Αγροί ξηρικοί 0,23 ευρώ ανά τ.μ. και 2) Αγροί αρδύσιμοι 0,41 ευρώ ανά τ.μ. Ο διορισθείς από το Δικαστήριο πραγματογνώμονας Ι. Δ., τοπογράφος μηχανικός, στην από 18.1.2013 έκθεση πραγματογνωμοσύνης προσδιόρισε την αξία των εν λόγω ακινήτων (υπ' αριθμ. και ...), στα ποσά των 5,00, 3,50 και 2,00 ευρώ ανά τ.μ. αντίστοιχα, με την παρατήρηση τα δύο πρώτα από τα ακίνητα αυτά πρέπει να χαρακτηρισθούν ως οικοπέδα, διότι πληρούν τις διατάξεις του Γ.Ο.Κ. για τη δόμηση ακινήτων εκτός σχεδίου πόλεως (ως έχοντα εμβαδόν μεγαλύτερο των τεσσάρων στρεμμάτων). Ο διορισθείς από το Δικαστήριο πραγματογνώμονας Θ. Σ., γεωπόνος, στην από 21.1.2013 έκθεση πραγματογνωμοσύνης προσδιόρισε την αξία των ξηρικών ακινήτων (υπ' αριθμ. ... και ...), στο ποσό των 2,93 ευρώ ανά τ.μ. και την αξία του υπ' αριθμ. ... ακινήτου (αρδύσιμο) με γεώτρηση αγρού (από το ποσό των 4,58 ευρώ ανά τ.μ. Στην προσκομιζόμενη από την καθ' ύλην τεχνική έκθεση του μάρτυρα Ι. Π., γεωπόνου, η αξία των ξηρικών αγρών (αγροτεμάχια ... και ...) εκτιμάται σε 1,02 ευρώ ανά τ.μ. και του ποτιστικού (αγροτεμάχιο ...) σε 2,08 ευρώ ανά τ.μ. Στην προσκομιζόμενη από τους αιτούντες έκθεση εκτίμησης του μάρτυρα Α. Κ., γεωπόνου, η αξία των ποτιστικών αγροτεμαχίων εκτιμάται σε 5,300 ευρώ ανά στρέμμα, των ξηρικών σε 4,100 ευρώ ανά στρέμμα και των αρδύσιμων σε 4.800 ευρώ ανά στρέμμα, με την επισήμανση ότι

η αξία των ποτιστικών και ξηρικών αγρών, που εφάπτονται επί της επαρχιακής οδού, προσωξάνεται κατά ποσοστό 10% επί των παραπάνω τιμών. Το Μονομελές Πρωτοδικείο Κοζάνης με την υπ' αριθμ. 252/2010 απόφαση του καθόρισε προσωρινή τιμή μονάδας αποζημίωσης για τα υπ' αριθμ. ... και ... απαλλοτριωθέντα ακίνητα (αγροτεμάχια) προς 1,80 ευρώ ανά τ.μ. και για το υπ' αριθμ. ... αγροτεμάχιο προς 2,50 ευρώ ανά τ.μ. Ενόψει των ανωτέρω και κατόπιν εκτιμήσεως όλων των προσκομιζόμενων στοιχείων, τα οποία δεν μνημονεύονται ρητά, χωρίς όμως η ρητή αναφορά κάποιου εγγράφου να προσδίδει σ' αυτό αυξημένη αποδεικτική δύναμη σε σχέση με τα λοιπά επικαλούμενα και προσκομιζόμενα από τους διαδίκους έγγραφα, για τα οποία δεν γίνεται ειδική ή το καθένα μνεία, είναι όμως ισοδύναμα και, ως προεκτέθηκε, όλα ανεξαιρέτως συνεντινώνονται προς σχηματισμό της δικανικής κρίσεως, το Δικαστήριο κρίνει ότι κατά τον κρίσιμο χρόνο για τον καθορισμό της αποζημίωσης, που είναι η συζήτηση της αιτήσεως ενώπιον του Δικαστηρίου για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης, δεδομένου ότι η συζήτηση για τον οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης διεξήχθη πριν από την παρέλευση έτους από τη συζήτηση για τον προσωρινό προσδιορισμό (25-11-2010), ανεξάρτητα από τη συμμελήρωση του έτους αυτού κατά την μετ' απόδειξη συζήτηση (βλ. ΑΠ 1061/2013) κατά τις διατάξεις του άρθρου 13 παρ. 1 εδ. β' του Ν. 2882/2001, που προστέθηκε με το άρθρο 1 παρ. 4 του Ν. 2985/2002, 17 παρ. 2 του Συντάγματος, χωρίς να υπολογίζεται η τυχόν ανατιμήσή τους από την εξαγγελία ή την κήρυξη της απαλλοτρίωσης (άρθρο 13 του Ν. 2882/2001), ανέρχεται για τους ξηρικούς αγρούς, όπως είναι οι υπ' αριθμ. ... και ... σε 1,90 ευρώ ανά τ.μ., άλλως 1.900 ευρώ ανά στρέμμα και για τον ποτιστικό, όπως ο υπ' αριθμ. ... σε 2,60 ευρώ ανά τ.μ., άλλως 2.600 ευρώ ανά στρέμμα". Εξάλλου, το Εφετείο με την προσβαλλόμενη απόφαση του καθόσον αφορά τα απαλλοτριωθέντα δέντρα και κλήματα δέχθηκε τα ακόλουθα. "Η παραγωγική αξία ενός οπωροφόρου δέντρου συναρτάται με το μέγεθός του. Η πυκνότητα φυτεύσεως, σύμφωνα με τους παραδεδεγμένους κανόνες της δενδροκομικής επιστήμης, δεν επηρεάζει ουσιωδώς την στρεμματική απόδοση, αλλά μόνο την απόδοση ανά δέντρο. Για παράδειγμα, σε μια ποικιλία μηλιάς με προβλεπόμενη -βάσει των εδαφοκλιματικών στοιχείων και του δυναμικού της ποικιλίας- στρεμματική απόδοση 5.000 κιλών, όταν η πυκνότητα φυτεύσεως είναι 7 χ 7 μ. (20 δέντρα/στρέμμα), η αναμενόμενη απόδοση ανά δέντρο είναι 250 κιλά (5.000 : 20). Αν η ίδια ως άνω ποικιλία καλλιεργηθεί σε παλιότερα με πυκνότητα 4 χ 3 μ. (80 δέντρα ανά στρέμμα), η αναμενόμενη απόδοση ανά δέντρο είναι 60 κιλά, ενώ αν γίνει πυκνή φύτευση 3 χ 1,5 μ. (222 δέντρα ανά στρέμμα) η αναμενόμενη απόδοση ανά δέντρο είναι 22 κιλά (βλ. εγχειρίδιο εκτιμητικής ΕΛΓΑ και σχετικό πίνακα 4 στην τεχνική έκθεση του Ι. Π.). Από τα παραπάνω, σαφώς προκύπτει, ότι η αξία ενός δέντρου ενός οπωρόνου συναρτάται με την πυκνότητα φυτεύσεως αυτού. Για κάθε είδος ή ποικιλία δέντρου υπάρχει μια μέγιστη απόδοση ανά στρέμμα η οποία επιτυγχάνεται όταν εξαασφαλίζεται άριστη πυκνότητα φυτεύσεως και ιδανικές συνθήκες καλλιέργειας. Το μέγεθος του δέντρου είναι συνάρτηση του είδους του (ταχέως ή αργής ανάπτυξης), της ηλικίας του, των φροντίδων και περιποιήσεων που του γίνονται, του διαθέσιμου χώρου αναπτύξεώς του και του ανταγωνισμού από τα γειτονικά φυτά και των κλιματολογικών συνθηκών και καταπονήσεων. Τα δένδρα, αναλόγως της αναπτύξεώς τους, κατατάσσονται σε δενδρόβλια, μικρά, μεσαία και μεγάλα. Δένδρα που βρίσκονται σε πλήρη παραγωγή χαρακτηρίζονται ως μικρά, μεσαία ή μεγάλα, αναλόγως της πυκνότητας φυτεύσεως ανά στρέμμα. Στις πυκνές - υπέρπυκνες φυτεύσεις τα δένδρα των οπωρόνων έχουν μικρό μέγεθος και χαμηλό σχήμα

διαμορφώσεως, που επιτρέπει καλύτερο φωτισμό και αερισμό της κόμης του δέντρου και διευκολύνει τις καλλιεργητικές εργασίες. Για τα δενδρόβλια η προσφορότερη μέθοδος εκτιμήσεως είναι η μέθοδος του συνόθετου κόστους, που εφαρμόζεται στην περίπτωση κατά την οποία η διαπάνη κατασκευής ή παραγωγής του περιουσιακού στοιχείου πραγματοποιείται προοδικτικά σε διάστημα ορισμένων ετών μέχρι να αρχίσουν να αποδίδει, δηλαδή, στην προκειμένη περίπτωση από την εγκατάσταση της φυτείας μέχρι την ηλικία των 6 ετών για την καρυδιά και των 3 ετών για τα λοιπά οπωροφόρα. Για τον προσδιορισμό της αξίας των οπωρόνων, που είναι σε πλήρη απόδοση, προσφορότερη μέθοδος εκτιμήσεως είναι αυτή της κεφαλαιοποίησης της καθαρώς φυτικής προσόδου (αξία φυτείας = ΚΦΠ/στρέμμα 5%). Εξάλλου, σύμφωνα με τους παραδεδεγμένους κανόνες της γεωπονικής (δενδροκομικής) επιστήμης (βλ. τεχνική έκθεση Ι. Π. και εκεί παραπομπές στην ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία) για τις καλλιεργούμενες στην περιοχή εκτάσεις οι ανώτατες αποδεκτές πυκνότητες φυτεύσεως και τα αντίστοιχα μεγέθη των δέντρων σε στάδιο πλήρους αναπτύξεως είναι: Α) καρυδιά: καρυδιά για καρπούς 10-40 δέντρα (μεγάλα)/στρέμμα (27-10 κλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη), καρυδιά για ξύλο 45-64 δέντρα (μεγάλα)/στρέμμα (6-4 κλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη). Μη αποδεκτές θεωρούνται, οι πυκνότητες 68-120 δέντρων (μεσαίων)/στρέμμα (3-1,5 κλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη) και 130-250 δέντρων (μικρών)/στρέμμα (2-1 κλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη), ενώ πέραν των 250 δέντρων/στρέμμα τα δέντρα είναι άνω αξίας και δεν παράγουν καρπούς, ούτε ξυλεία. Β) αμυγδαλιά: 30-50 δέντρα (μεγάλα)/στρέμμα (12-7 κλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη), 50-120 δέντρα (μεσαία)/στρέμμα (6-2,5 κλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη - μη συνιστώμενη πυκνότητα λόγω μειωμένης παραγωγής ανά στρέμμα), 130-200 δέντρα (μικρά)/στρέμμα (2-0,5 κλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη - μη συνιστώμενη πυκνότητα λόγω μειωμένης παραγωγής ανά στρέμμα). Εν προκειμένω, προέκυψε ότι, επί των απαλλοτριωμένων-εδαφικών εκτάσεων υπαίθριων και τα παρακάτω φυτικά επικείμενα (καρποφόρα δένδρα). Για την ομαλή και επιτυχή ανάπτυξη των δέντρων αυτών ιδιαίτερη σημασία παρουσιάζει, κατά τα προαναφερθέντα, η πυκνότητα φυτεύσεώς τους, υπό την έννοια ότι αν η πυκνότητα ξεπεράσει το ανώτατο αποδεκτό κατά την επιστήμη όριο, τότε η ανάπτυξη των δέντρων ανακόπτεται και συνυπολόγεται, σε δέντρα που παράγουν εδόδιους καρπούς, η παραγωγή αρχίζει να μειώνεται μέχρι που μηδενίζεται, αναλόγως με το βαθμό υπέρβασης του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου πυκνότητας της φυτεύσεως. Τα απαλλοτριωμένα ακίνητα, τα δύο εκ των οποίων καλλιεργούνται με οπωροφόρα δένδρα, έχουν φύτευση πυκνότητας της επιτρεπόμενης, με αποτέλεσμα να μην αντιπύσσονται και να έχουν ελάχιστη καρποφορία, δεν πρέπει συνεπώς να αποζημιωθούν με τιμή μονάδας ανά δέντρο, αφού το κάθε δέντρο δεν θα έχει πλήρη ανάπτυξη και καλή παραγωγή, όπως θα είχε αν η φύτευση γινόταν μέχρι το ανώτατο επιτρεπόμενο οξύ πυκνότητας και υπήρχε η ανάλογη φροντίδα, αλλά να αποζημιωθούν ανά στρέμμα, όσον αφορά τις καλλιέργειες με τα καρποφόρα δένδρα, ανάλογα αν είναι φυτεμένα με δενδρόβλια, μικρά, μεσαία ή μεγάλα δένδρα. Ειδικότερα, το υπ' αριθμ. ... αγροτεμάχιο, συνολικής επιφάνειας 4.125 τ.μ. είναι φυτεμένο με 400 περίπου καρυδιές μεσαίου μεγέθους (ηλικίας 10 περίπου ετών) σε έκταση 3.800 τ.μ., που βρίσκονται σε παραγωγικό στάδιο. Στην ίδια έκταση πραγματοποιήθηκε μεταγενέστερη φύτευση δενδρόβλιων καρυδιών στα μεταξύ των μεγαλύτερων δέντρων διαστήματα, πλην όμως τα δέντρα αυτά, ηλικίας 3-5 ετών, τα οποία κατατάσσονται πλέον στην κατηγορία των μικρών δέντρων καρυδιών, δεν έχουν καμία

προοπτική ανάπτυξης και καμία απολύτως παραγωγική αξία και συνεπώς δεν τίθεται θέμα αποζημίωσης τους, ενώ στην υπόλοιπη έκταση των 325 τ.μ. υπάρχουν αμυγδαλιές μεσαίου μεγέθους, ηλικίας 10-12 ετών. Το υπ' αριθμ. ... αγροτεμάχιο, συνολικής εκτάσεως 23.938 τ.μ., κατά το χρόνο κήρυξης της ένδικης απαλλοτρίωσης έχει σωραθεί και ο καρποδόνιος έχει καταστραφεί στο σύνολό του, πλην ενός στρέμματος, στο οποίο διατηρούνται δέντρα καρυδιάς μεσαίου μεγέθους (ηλικίας 10 περίπου ετών). Επιπλέον, στο εν λόγω αγροτεμάχιο υφίσταντο κατά την κήρυξη της ένδικης απαλλοτρίωσης περιμετρικά 355 μεγάλα κλήματα. Τέλος, το υπ' αριθμ. ... αγροτεμάχιο είναι αμπελι, αποτελούμενο σε όλη του την έκταση των 3.688 τ.μ. από μικρά κλήματα. Η εκτιμητική επιτροπή προσδιόρισε α) στο υπ' αριθμ. ... αγροτεμάχιο: την αξία φυτείας καρυδιάς 3-5 ετών στο ποσό των 900 ευρώ ανά στρέμμα, τη φυτεία της καρυδιάς 10-12 ετών στο ποσό των 2.100 ευρώ ανά στρέμμα και την αξία της αμυγδαλιάς 10-12 ετών στο ποσό των 2.230 ευρώ ανά στρέμμα, β) στο υπ' αριθμ. ... αγροτεμάχιο, την κατεστραμμένη φυτεία καρυδιάς στο ποσό των 600 ευρώ ανά στρέμμα και τα κλήματα στο ποσό των 10 ευρώ έκαστο και γ) στο υπ' αριθμ. ... αγροτεμάχιο την αξία του αμπελιού στο ποσό των 500 ευρώ ανά στρέμμα. Ο διορισθείς από το Δικαστήριο πραγματογνομίας Θ. Σ., γεωπόνος, στην από 21.1.2013 έκθεση πραγματογνομίας προσδιόρισε την αξία των καλλιέργειών, πλέον της αξίας του εδάφους, ως εξής: Την αξία των δέντρων καρυδιάς των αγροτεμαχίων υπ' αριθμ. ... και ... στο ποσό 11.334,10 ευρώ/στρ. ή 113,34 €/δέντρο. Την αξία των δενδρύλλιων καρυδιάς των αγροτεμαχίων υπ' αριθμ. ... στο ποσό των 22,66 ευρώ/δενδρύλλιο. Την αξία των δέντρων αμυγδαλιάς των αγροτεμαχίων υπ' αριθμ. ... στο ποσό των 8.484,80 ευρώ/στρ. ή 84,85 ευρώ/δέντρο. Την αξία της φυτείας του ξηρικού αμπελιού του αγροτεμαχίου υπ' αριθμ. ... στο ποσό των 1.608,25 ευρώ/στρ. ή 6,43 ευρώ/πρέμιο και την αξία της φυτείας του ποτιστικού αμπελιού του αγροτεμαχίου υπ' αριθμ. ... στο ποσό των 10.419,46 ευρώ/στρ. ή 41,68 ευρώ/πρέμιο. Οι μάρτυρες των αιτούντων που εξετάστηκαν ενόπιον αυτού του Δικαστηρίου, Α. Κ. και Α. Μ., κατέθεσαν ότι, κατά την άποψη τους, οι αιτούντες πρέπει να αποζημιωθούν ανά δένδρο και όχι ανά στρέμμα. Το Μονομελές Πρωτοδικείο Κοζάνης με την υπ' αριθμ. 252/2010 απόφαση του καθόρισε προσωρινή τιμή μονάδας αποζημίωσης για τις καλλιέργειες ανά στρέμμα και συγκεκριμένα: α) στο υπ' αριθμ. ... αγροτεμάχιο για καρυδιάς μεσαίου μεγέθους σε έκταση 3.800 τ.μ. σε 4.800 ευρώ ανά στρέμμα και για τις αμυγδαλιές μεσαίου μεγέθους σε έκταση 325 τ.μ. σε 1.000 ευρώ συνολικά, β) στο υπ' αριθμ. ... αγροτεμάχιο για καρυδιάς μεσαίου μεγέθους σε έκταση ενός περίπου στρέμματος σε 4.800 ευρώ ανά στρέμμα και για 355 μεγάλα κλήματα σε 40 ευρώ το καθένα και γ) στο υπ' αριθμ. ... αγροτεμάχιο για τα αμπελι με μικρά κλήματα σε 1.700 ευρώ ανά στρέμμα. Ενόψει των ανωτέρω και κατόπιν εκτιμήσεως όλων των προσκομιζόμενων στοιχείων, τα οποία δεν μνημονεύονται ρητά, χωρίς όμως η ρητή αναφορά κάποιου εγγράφου να προσδίδει σ' αυτό αυξημένη αποδεικτική δύναμη σε σχέση με τα λοιπά επικαλούμενα και προσκομιζόμενα από τους διαδίκους έγγραφα, για τα οποία δεν γίνεται ειδική για το καθένα μνεία, είναι όμως ισοδύναμα και, ως προεκτέθηκε, όλα ανεξαρτήτως συνεκτιμώνται προς σχηματισμό της δικανικής κρίσεως, το Δικαστήριο κρίνει ότι κατά τον κρίσιμο χρόνο για τον καθορισμό της αποζημίωσης, που είναι η συζήτηση της κρινόμενης αιτήσεως ενόπιον του Δικαστηρίου για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης, εφόσον η συζήτηση για τον οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης διεξήχθη πριν από την παρέλευση έτους από τη συζήτηση για τον προσωρινό προσδιορισμό (25-11-2010), κατά τις διατάξεις του άρθρου 13 παρ. 1 εδ. β' του Ν. 2882/2001, που προστέθηκε με το άρθρο 1 παρ.

φύτευσης η οποία υπερβαίνει το ανώτατο αποδοκτό όριο της φύτευσης το οποίο προσδιορίζει κατ' είδος δέντρο (πρβλ. ΑΠ 558/2014 για παρόμοιο ζήτημα). Περαιτέρω, καθορίζει την αποζημίωση των οπωρώνων κατά στρέμμα, αφού πριν προσδιορίσει τον αριθμό των καταμετρηθέντων δέντρων κατ' είδος. Εξάλλου, καθόσον αφορά στα επικείμενα στα ως άνω ακίνητα δένδρα το Εφετείο εξήγη αναλυτικά τους συγκεκριμένους λόγους για τους οποίους σε ορισμένο είδος καλλιέργειας (μόνιμες δενδροκαλλιέργειες καρποφόρων) η αξία των επικειμένων δένδρων πρέπει να υπολογισθεί ανά στρέμμα και εξαρτάται από την πυκνότητα της φύτευσης και το στάδιο ανάπτυξης αυτών (δενδρύλλα μικρά, μεσαία ή μεγάλα δένδρα). Επομένως το Εφετείο, υπό τις άνω παραδοχές, δεν υπέπεσε στις σχετικές πλημμέλειες από το άρθρο 559 αριθμ. 1 και 19 Κ.Πολ.Δ. που αποδίδονται, με τους πρώτο αναμετρικό λόγο και τον δεύτερο δικηγράτου τον προσθέτων λόγων, αντίστοιχα και οι λόγοι αυτοί είναι αβυσμικοί. Ο λόγος αναιρέσεως του αριθ. 8 του άρθρου 559 του ΚΠολΔ δίδεται όταν το δικαστήριο παρά το νόμο έλαβε υπόψη τον πράγμα που δεν προτάθηκαν, ή δεν έλαβε υπόψη πράγματα που προτάθηκαν και έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Κατά την έννοια της διάταξης αυτής ως "πράγματα" θεωρούνται οι πραγματικοί ισχυρισμοί που έχουν αποτελεσματική ύπαρξη και τείνουν στη θεμελίωση, κατάλυση ή παρακώλυση ουσιαστικού ή δικονομικού δικαιώματος που ασκήθηκε είτε ως επιθετικό είτε ως αμυντικό μέσο και άρα στριγγίζουν το αίτημα αγωγής, ανταγωγής, έντασης ή αντέντασης, ή λόγω έφρασης όχι δε οι αιτιολογημένες αρνήσεις τους, ούτε οι ισχυρισμοί που αποτελούν επιχειρήματα ή συμπεράσματα των διαδίκων ή του δικαστηρίου, τα οποία συνάγεται από την εκτίμηση των αποδείξεων. Εξάλλου, δεν στοιχειοθετείται ο λόγος αυτός αναιρέσεως όταν το δικαστήριο έλαβε υπόψη προταθέντα ισχυρισμό (πράγμα) και τον απέρριψε ευθέως για οποιοδήποτε λόγο τυπικό ή ουσιαστικό, αλλά και όταν το δικαστήριο αντιμετωπίζει και απορρίπτει στην ουσία εκ των πραγμάτων προβληθέντα ισχυρισμό, με την παραδοχή ως αποδειχθέντων γεγονότων ανθέτων προς αυτά που τον συγκροτούν. Στην προκειμένη περίπτωση, με το δεύτερο λόγο της αίτησης αναιρέσεως, αποδίδεται στην προσβαλλόμενη απόφαση η πλημμέλεια από τον αριθμό 8 του άρθρου 559 ΚΠολΔ, διότι το Εφετείο, δεν έλαβε υπόψη και παρέλαβε να απαντήσει στους αναφερόμενους στην αίτηση τους ισχυρισμούς τους αναφορικά με: Α) τον χαρακτηρισμό α) τον υπ' αριθμ. ... και ... ακινήτων ως οικοπέδων ή πάντως ως αρτίων και οικοδομησιμων, β) τον υπ' αριθμ. ... ακινήτων ως έχοντος ιδιαίτερα μεγάλη αξία λόγω της εκτάσεώς του, άλλως για τα υπ' αριθμ. ... και ... ακίνητα ως αγρών ξηρικών και για το υπ' αριθμ. ... ως αγρού ποτιστικού, Β) για τον τρόπο υπολογισμού της αξίας των επικειμένων καλλιέργειων ανά δένδρο και όχι ανά στρέμμα δενδροκαλλιέργειας. Ο λόγος αυτός της αίτησης αναιρέσεως, είναι απορριπτός ως αβυσμικός, εφόσον, από τις παραπάνω παραδοχές της αναμετρησάλλομένης απόφασης, προκύπτει ότι το Εφετείο έλαβε υπόψη, τους παραπάνω ισχυρισμούς των αναμετρησάντων, πλην, όμως, όπως έκρινε αυτούς ως κατ' ουσίαν αβυσμικούς. Σύμφωνα με το άρθρο 559 αρ. 9 περ. τελ. ΚΠολΔ, αναιρέση επιτρέπεται αν το δικαστήριο άφρασε αίτηση αδικαστή. Η αίτηση μπορεί να περιλαμβάνεται στην αγωγή ή έφραση, είναι δε

4 του Ν. 2985/2002, 17 παρ. 2 εδ. γ' του Συντάγματος, χωρίς να υπολογίζεται η τυχόν ανατίμησή τους από την εξέργεσία ή την κήρυξη της απαλλοτρίωσης (άρθρο 13 του Ν. 2882/2001), η ανά στρέμμα αποζημίωση των οπωρώνων κ.λπ., πρέπει να καθορισθεί, πλέον της αξίας του εδάφους, στα ακόλουθα ποσά: α) στο υπ' αριθμ. ... αγροτεμάχιο για καρυδιάς μεσαίου μεγέθους σε έκταση 3.800 τ.μ. σε 5.000 ευρώ ανά στρέμμα και για τις αμυγδαλιές μεσαίου μεγέθους σε έκταση 325 τ.μ. σε 1.100 ευρώ συνολικά, β) στο υπ' αριθμ. ... αγροτεμάχιο για καρυδιάς μεσαίου μεγέθους σε έκταση ενός στρέμματος σε 5.000 ευρώ ανά στρέμμα και για 355 μεγάλα κλήματα σε 50 ευρώ το καθένα και γ) στο υπ' αριθμ. ... αγροτεμάχιο για το αμπελι με μικρά κλήματα σε 1.800 ευρώ ανά στρέμμα". Στην προκειμένη περίπτωση, με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως αποδίδεται στην προσβαλλόμενη απόφαση η πλημμέλεια από τη διάταξη του άρθρου 559 αριθμ. 1 ΚΠολΔ, διότι κατά τον καθορισμό της οριστικής τιμής μονάδας αποζημίωσης των απαλλοτριομένων ακινήτων και τον επ' αυτών δένδρων επιδικάζοντας μη πλήρη αποζημίωση, παραβίασε τις διατάξεις των άρθρων 4 και 13 παρ. 1 του Ν. 2882/2001, του άρθρου 17 παρ. 2 του Συντάγματος και του άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου ΕΣΔΑ. Επίσης με τον δεύτερο πρόσθετο λόγο αναιρέσεως αποδίδεται στον προσβαλλόμενη απόφαση η πλημμέλεια που στριγγίζει στις διατάξεις των άρθρων 559 αριθμ. 1 και 19 ΚΠολΔ α) λόγω εσφαλμένης ερμηνείας και εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 17 του Συντάγματος, 1ου Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου, του άρθρου 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ, του άρθρου 1 του Π.Δ. 24/31-5-1985, κατά το οποίο τα εκτός σχεδίου γήπεδα με εμβαδό 4.000 τ.μ. και άνω, θεωρούνται κατά κανόνα άρτια και οικοδομήσιμα προσδιορίζονται την αξία των ... και ... ακινήτων ως αγροτεμαχίων, του άρθρου 4 του Ν. 2882/2001, κατά το οποίο τα δένδρα και τα κλήματα, αποζημιώνονται κατά μονάδα και όχι κατά στρέμμα που προσδιόρισε η προσβαλλόμενη, και β) λόγω αντιφατικών και ανεπαρκών αιτιολογιών, ως προς τον προσδιορισμό i) των υπ' αριθμ. ... και ... ακινήτων ως αγροτεμαχίων, ii) της οριστικής τιμής μονάδας αποζημίωσης των δενδροκαλλιέργειων ανά στρέμμα καθώς και των κλημάτων. Κρίνοντας, το Εφετείο, όπως παραπάνω, με την προσβαλλόμενη απόφαση, δεν, ως προς την αξία του εδάφους επί των απαλλοτριομένων και των επικειμένων δένδρων, δεν παραβίασε ούτε ευθέως ούτε εκ πλαγίου τις μνημονευόμενες διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου του Συντάγματος, του άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της από 4-11-1950 ΕΣΔΑ και του ΚΑΑΑ. Εξάλλου διέλαβε στην προσβαλλόμενη απόφαση, ως προς τον χαρακτηρισμό των απαλλοτριομένων, πλήρως, σωφεία και χωρίς αντιφάσεις αιτιολογίες, που καθιστούν ερμητικό τον αναμετρικό έλεγχο, ως προς την ορθή ή μη εφαρμογή των αναφερομένων στη νομική σκέψη σχετικών εφαρμοστέων διατάξεων και έτσι δεν στρεφτεί αυτή νόμιμη βάση. Ειδικότερα, με σαφήνεια και χωρίς αντιφάσεις εκθέτει, ότι αυτά (αγροτεμάχια) βρίσκονται εκτός οικισμού, δεν έχουν πρόσψη επί κεντρικού οδικού άξονα, ώστε να προσδίδεται σ' αυτά οικοπεδική αξία και δεν βρίσκονται σε βιομηχανική ή βιοτεχνική ζώνη. Από πολεοδομικής πλευράς όλη η επίδικη έκταση αντιμετωπίζεται με τις διατάξεις εκ του σχεδίου δόμησης οικισμού ή βιομηχανικής περιοχής, όμως σε όλη την ευρύτερη περιοχή δεν υπάρχει καμία οικοδομική δραστηριότητα ούτε ζήτηση αγοράς, κανείς δεν είναι πρόθυμος να αγοράσει ή να οικοδομήσει σε μια περιοχή εξόρμησης λιγνίτη και κατά συνέπεια δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι είχαν ως δευτερευόντα προορισμό την ανοικοδόμηση. Περαιτέρω, ως προς τα επικείμενα στα εν λόγω ακίνητα δένδρα το Εφετείο παραθέτει αναλυτικά το λόγο για τον οποίο τα αποζημιούμενα δένδρα των οπωρώνων έχουν μειωμένη αξία, ήτοι την πυκνότητα

αδικαστή όταν υπάρχει σιωπή του δικαστηρίου στο αιτιολογικό και στο διατακτικό της απόφασης. Ο λόγος αυτός δεν ιδρύεται αν από το διατακτικό προκύπτει ότι η αίτηση αδικαστικής προστασίας, λχ. η αγωγή, απορρίφθηκε στο σύνολό της, μολονότι δεν υπάρχει ειδική αιτιολογία ως προς όλα τα αιτήματα. Με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως, προβάλλεται η αιτίαση ότι η προσβαλλόμενη απόφαση άφρασε αίτηση αδικαστή και συγκεκριμένα τα αιτήματα περί του χαρακτηρισμού ορισμένων ακινήτων ως οικοπέδων και περί του προσδιορισμού της τιμής μονάδας των δέντρων ανά τεμάχιο. Ομως ο λόγος αυτός είναι αβυσμικός και πρέπει ν' απορριφθεί, διότι από τις παραπάνω παραδοχές της προσβαλλόμενης αποφάσεως προκύπτει ότι το Εφετείο δεν άφρασε αδικαστή τα παραπάνω αιτήματα μη λαμβάνοντας υπ' όψιν τους σχετικούς ισχυρισμούς των αναμετρησάντων, αλλά αντίθετα έλαβε αυτούς υπόψη και τους έκρινε ως κατ' ουσίαν αβυσμικούς. Κατά τη διάταξη του άρθρου 559 αριθμ. 11 παρ. α' του ΚΠολΔ προβάλλεται ότι: "Αναιρέση επιτρέπεται αν το δικαστήριο έλαβε υπ' όψη αποδεικτικά μέσα που ο νόμος δεν επιτρέπει". Με τον τέταρτο λόγο αναιρέσεως οι αναμετρηστές προβάλλουν την αιτίαση ότι το Εφετείο με την προσβαλλόμενη απόφαση, έλαβε καθοριστική υπόψη και αξιολόγησε την από 4-11-2010 έκθεση της Προεκτιμητικής Επιτροπής του άρθρου 15 του Ν. 2882/2001, ενώ η έκθεση αυτή συνεκτιμάται μόνο ως συμβολιστική γνώμησας και ουδεμία αποδεικτική αξία έχει τόσο από τυπικής όσο και από ουσιαστικής απόψεως. Από το περιεχόμενο της προσβαλλόμενης αποφάσεως, κατά το μέρος αυτής που ενδιέφει την εξέταση των παρόντων λόγων, προκύπτει ότι αναφέρει ως αποδεικτικά μέσα, για να καταλήξει στο αποδεικτικό του πόρισμα το Δικαστήριο "τις ένορκες καταθέσεις των εξετασθέντων στο ακροατήριο μαρτύρων, οι οποίες περιγράφουν στα υπ' αριθμ. .../2012 πρακτικά συνεδριάσεως αυτού του Δικαστηρίου, το αντίγραφο των υπ' αριθμ. .../2010 πρακτικών του Μονομελούς Πρωτοδικείου Κοζάνης, που περιέχει τις καταθέσεις των μαρτύρων που εξετάστηκαν κατά τη συζήτηση της αιτήσεως για τον καθορισμό προσωρινής τιμής μονάδας αποζημίωσης, τις υπ' αριθμ. εκθ. καθοτ. .../2013 και .../2013 εκθέσεις πραγματογνομίας, των πραγματογνομίων Θ. Σ., γεωπόνου και Ι. Δ., τοσογράφου μηχανικού, που διορίστηκαν με την ως άνω υπ' αριθμ. 161/2012 απόφαση αυτού του Δικαστηρίου, όλα ανεξαρτήτως τα έγγραφα, τα οποία επικαλούνται και προσκομίζουν οι διάδικοι, μεταξύ των οποίων τα έγγραφα της προδικασίας και οι ιδιωτικές γνωμοδοτήσεις (τεχνικές εκθέσεις) των τεχνικών συμβούλων του διαδίκου, οι οποίες λαμβάνονται υπόψη και εκτιμώνται ελεύθερα, όπως και η πραγματογνομία (άρθρ. 387 και 390 ΚΠολΔ), και από τις αποδεικτικές και προσκομιζόμενες φωτογραφίες, η γνησιότητα των οποίων δεν αμφισβητήθηκε". Προκύπτει λοιπόν, ότι το Εφετείο για τον σχηματισμό της δικανικής του πεποιθήσεως, έλαβε υπ' όψη, όλα τα ως άνω αποδεικτικά μέσα και όχι μόνο την έκθεση της Προεκτιμητικής επιτροπής, η οποία περιλαμβάνεται στα έγγραφα και δεν αποτελεί ανεπίπεδο αποδεικτικό μέσο, όπως οι αναμετρηστές αβυσμικά διετυπώνουν. Κατά συνέπεια ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως με τον οποίο υποστηρίζονται τα αντίθετα είναι αβυσμικός και πρέπει να απορριφθεί. Κατά τη διάταξη του άρθρου 559 αριθμ. 11 παρ. γ' ΚΠολΔ λόγος αναιρέσεως ιδρύεται όταν το δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη αποδεικτικό μέσο, που επικαλέστηκε και προσκόμισε ο διάδικος προς απόδειξη αγωγικής απαιτήσεως ή ουσιώδους ισχυρισμού. Στην προκειμένη περίπτωση από την περιεχόμενη στην προσβαλλόμενη απόφαση βεβαίωση ότι το Εφετείο για να καταλήξει στην κρίση του για την προκειμένη υπόθεση έλαβε υπ' όψη τις καταθέσεις των μαρτύρων, τις υπ' αριθμ. 5/2013 και 6/2013 εκθέσεις πραγματογνομίας, όλα ανεξαρτήτως

τα έγγραφα που επικαλούνται και προσκομίζουν οι διάδοχοι μεταξύ των οποίων τα έγγραφα της προδικασίας, οι ιδιωτικές γνομοδοτήσεις των τεχνικών συμβούλων των διαδίκων και τα λοιπά αποδεικτικά μέσα 1) το από 20-4-2010 κτηματολογικό διάγραμμα της ΔΕΗ, 2) την .../1-11-2010 αίτηση της ΔΕΗ, 3) την εκτιμητική έκθεση του Α. Κ., 4) την τεχνική έκθεση του ιδίου, 5) την ειδική εκτιμητική έκθεση αυτού, 6) 20 φωτογραφίες από τα ... και ... κτήματα και 4 φωτογραφίες από το ... κτήμα, 7) Τη Δήλωση ζημίας της Κ. Χ., 8) τέσσερις Δηλώσεις ζημίας της Α. Α., 9) τις από 25-9-08 προτάσεις και προσθήκη - αντίκρουση της ΔΕΗ στο Μον. Πρωτ. Κοζάνης, 10) τα 334/07 πρακτικά του Μον. Πρωτ. Κοζάνης, 11) μία έκθεση αυτοψίας, μία δήλωση αρτιότητας και ένα τοπογραφικό διάγραμμα του Πολ. Μιχαηλίου Τ. Μ., 12) την από 16-7-08 Υπεύθυνη Δήλωση του Μ. Β., 13) την από 16-7-08 Υπεύθυνη Δήλωση του Μ. Β., 14) την 1/2011 απόφαση του Μον. Πρωτ. Φλωρίνης, 15) την 25/2011 απόφαση του Εφετείου Δυτ. Μακεδονίας, 16) την 177/2001 απόφαση του Εφετείου Δυτ. Μακεδονίας. Τα παραπάνω, ανεξάρτητα από την ωριμότητα του σχετικού λόγου αναιρέσεως, καθόσον στο ανατεθέν αναφέρεται ότι δεν ελήφθησαν υπόψη τα ως άνω αποδεικτικά μέσα "καίτοι προσκομίστηκαν με επίκληση" χωρίς να εξειδικεύεται αν αυτά προσκομίστηκαν με επίκληση στο εκδόν την προβαλλόμενη απόφαση Δικαστήριο, αφού δεν αρκεί η προσκομική τους κατά τη συζήτηση του προσωρινού καθορισμού αποζημίωσης. Σε κάθε περίπτωση καθόσον αφορά τα με α/α 14, 15 και 16 ως άνω αποδεικτικά μέσα, ήτοι αποφάσεις Μον. Πρωτ. Φλωρίνης και Εφετείου Δυτ. Μακεδονίας, οι αναφερόμενες δεν επικαλούνται ότι τα ακίνητα που αυτές αφορούν κείναι πλέον των επιδίκων και αποτελούν πρόσφορα αποδεικτικά μέσα, πέραν του ότι η τελευταία απόφαση 177/2001 ως κρίσιμο χρόνο καθορισμού οριστικής τιμής αναφέρει το έτος 1998 που αφέστηκε κατά πολύ του κτήσιμου για την ένδικη υπόθεση χρόνου.

Συνεπώς ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως με τον οποίο υποστηρίζονται τα αντίθετα είναι αβάσιμος και πρέπει ν' απορριφθεί.

Κατά τη διάταξη του άρθρου 559 αριθμ. 12 ΚΠολΔ "Αναιρέση επιτρέπεται αν το δικαστήριο παραβίασε τους ορισμούς του νόμου σχετικά με τη δύναμη των αποδεικτικών μέσων". Κατά γενικό κανόνα, τα αποδεικτικά μέσα είναι κατά το νόμο ισοδύναμα και απέκτινται στο δικαστήριο να κρίνει την αποδεικτική βαρύτητα καθενός, αφού αυτά εκτιμηθούν "ελεύθερα" από αυτό, κατ' άρθρ. 340 ΚΠολΔ. Ο λόγος ιδρύεται μόνον αν το δικαστήριο προσέδωσε στο αποδεικτικό μέσο ανεγμένη αποδεικτική δύναμη που δεν την είχε κατά τον νόμο και όχι αν έκρινε περισσότερο ή λιγότερο αξιόπιστο ένα από τα πολλά ισοδύναμα κατά νόμο αποδεικτικά μέσα.

Συνεπώς, δεν ιδρύεται ο παρών λόγος, όταν κατά το νόμο τα αποδεικτικά αυτά μέσα εκτιμώνται ελεύθερα από το δικαστήριο, κατ' άρθρ. 340 ΚΠολΔ και το δικαστήριο απλώς αποδίδει μεγαλύτερη ή μικρότερη βαρύτητα ή αξιολογεί σε ένα από τα ισοδύναμα αυτά αποδεικτικά μέσα. Η πραγματικογνωστική δε, εκτιμάται ελεύθερα από το δικαστήριο, ακόμα και όταν διατάχθηκε υποχρεωτικά κατ' άρθρο 386, εναπόκειται δε στο δικαστήριο να της προσδώσει την προσηκόνουσα αποδεικτική βαρύτητα, χωρίς να υποχρεούται να αιτιολογήσει ειδικά την κρίση του. Με τον έκτο λόγο αναιρέσεως αποδίδεται στην προβαλλόμενη απόφαση η πλημμέλεια, ότι για τον προσδιορισμό της αξίας των δένδρων, το Εφετείο προσέδωσε σε ορισμένο αποδεικτικό μέσο αποδεικτική δύναμη μεγαλύτερη από εκείνη που καθορίζει ο νόμος και συγκεκριμένα έλαβε υπ' όψη την τεχνική έκθεση του μάρτυρα της

ΔΕΗ Ι. Π., της οποίας παραθέτει και αποσπάσματα, κατά την οποία η αξία ενός δένδρου ομοιάζει συνάρτατα με την πυκνότητα φυτεύσεως αυτού, και αποσιώπη να αναφέρει την έκθεση του μάρτυρα των αναφερόμενων Α. Κ., ο οποίος έχει αντίθετη άποψη με την προαναφερθείσα, και επίσης δεν έλαβε υπ' όψη την έκθεση πραγματογνωμοσύνης του γεωπόνου Θ. Σ., η οποία διατάχθηκε από το δικαστήριο και κατά την οποία η αποζημίωση πρέπει να δίνεται με τιμή μονάδας ανά δένδρο. Ο λόγος αυτός είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί, διότι στην προκειμένη περίπτωση πρόκειται για ισοδύναμα αποδεικτικά μέσα και το Εφετείο, ως εδικοιστό, κατά την ελεύθερη εκτίμησή του, έκρινε αλλιώς περισσότερο αξιόπιστη την τεχνική έκθεση του Ι. Π.. Από τη διάταξη του άρθρου 559 αριθμ. 20 του ΚΠολΔ προβλέπεται ότι: "Αναιρέση επιτρέπεται μόνο αν το δικαστήριο παραβίασε τον περιεχόμενο έγγραφο με το να δεχτεί πραγματικά γεγονότα, προφανώς διαφορετικά, από εκείνα που αναφέρονται στο έγγραφο αυτό". Δεν υπάρχει παραβίαση όταν από την απόφαση προκύπτει ότι το δικαστήριο συνεκτίμησε το έγγραφο με τα λοιπά αποδεικτικά μέσα. Ο λόγος ιδρύεται, μόνο όταν το δικαστήριο της ουσίας υπέπεσε, ως προς το έγγραφο, σε διαγνωστικό λάθος, αναγόμενο δηλ. στην ανάγνωση του εγγράφου ("σφάλμα ανάγνωσης"), με την παραδοχή ότι περιέχει περιστατικά προδήλως διαφορετικά από εκείνα που πράγματι περιλαμβάνει, όχι δε και όταν από το περιεχόμενο του εγγράφου, το οποίο ουσιαστικά ανέγνωσε, συνάγει αποδεικτικό πόρισμα διαφορετικό από εκείνο που ο αναφερόμενος θεωρεί ορθό" στην τελευταία περίπτωση πρόκειται για παράνομο αναφερόμενο στην εκτίμηση πραγματικών γεγονότων που εκφεύγει από τον ανατεθέν έλεγχο. Με τον έβδομο λόγο αναιρέσεως οι αναφερόμενες αποδίδουν στην προβαλλόμενη απόφαση την αιτίαση ότι παραβίασε τον περιεχόμενο του κτηματολογικού πίνακα της ΔΕΗ και δέχθηκε πραγματικά γεγονότα διαφορετικά από εκείνα που αναφέρονται στο έγγραφο αυτό, καθόσον δεν προσδιόρισε τιμή μονάδας για τα δέντρα ανά τεμάχιο, όπως εξειδικεύονται στον από Ιούλιο 2010 κτημ. πίνακα της ΔΕΗ (...), καθώς και στην αίτησή τους και στις προτάσεις τους, αντίθετος προσδιόρισε τιμές καλλιέργειας ανά στρέμμα. Ο λόγος αυτός είναι απαράδεκτος και πρέπει ν' απορριφθεί, διότι εν προκειμένω, η αιτίαση δεν αναφέρεται σε διαγνωστικό λάθος του Εφετείου, αλλά στο ότι συνέταξε ως προς την εκτίμηση της αξίας των δένδρων αποδεικτικό πόρισμα ανά στρέμμα και όχι ανά τεμάχιο, όπως θεωρούν ορθό οι αναφερόμενες, πλην όμως το παράνομο αυτό αναφερόμενο στην εκτίμηση πραγματικών γεγονότων εκφεύγει του ανατεθέντος ελέγχου, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 561 παρ. 1 ΚΠολΔ, η οποία ορίζει ότι η εκτίμηση από το δικαστήριο της ουσίας πραγματικών γεγονότων δεν υπόκειται στον έλεγχο του Αρείου Πάγου. Με τον συνωφή όγδοο λόγο αναιρέσεως αποδίδεται στην προβαλλόμενη απόφαση η πλημμέλεια που εδράζεται στη διάταξη του άρθρου 559 αριθμ. 1 ΚΠολΔ κατά την οποία υπέπεσε σε κατάφορη παράβαση των ουσιαστικών διατάξεων των άρθρων 17 παρ. 2 του Συντάγματος, 6 της ΕΣΔΑ, 1ου του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου ΕΣΔΑ, καθώς και η εκτίμηση των δένδρων ανά τεμάχιο, και της ιδιαίτερα χαμηλής για έκταση του και επικείμενα καθορισθείσας αποζημίωσης. Επίσης με τον συνωφή, τρίτο, πρόσθετο λόγο αναιρέσεως αποδίδεται η πλημμέλεια που στηρίζεται στη διάταξη του άρθρου 559 αριθμ. 1 ΚΠολΔ, διότι το Εφετείο παραβίασε την ουσιαστικού δικαίου διάταξη του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ κατά τον προσδιορισμό της οριστικής τιμής αποζημιώσεως των ακινήτων και των δένδρων, μη αξιολογώντας ορθά το αποδεικτικό υλικό και παραβιάζοντας το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη.

Οι λόγοι αυτοί πρέπει ν' απορριφθούν προχόντως ως απαράδεκτοι, διότι πλήττονται την ανατετακτική ανέλεγκτη ουσιαστική κρίση του Εφετείου, κατά την προαναφερθείσα διάταξη. Κατά το άρθρο 17 § 2 του Συντάγματος (2001) "κανένας δεν στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνο για δημόσια ωφέλεια που έχει αποδειχθεί με τον προσηκόντα τρόπο, όταν και όπως ο νόμος ορίζει και πάντοτε αφού προηγηθεί πλήρης αποζημίωση, που να ανταποκρίνεται στην αξία την οποία είχε το απαλλοτριωμένο κατά το χρόνο της συζήτησης στο δικαστήριο για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης. Αν ζητηθεί απευθείας ο οριστικός προσδιορισμός της αποζημίωσης, λαμβάνεται υπόψη η αξία κατά το χρόνο της σχετικής συζήτησης στο δικαστήριο. Αν η συζήτηση για τον οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης διεξαχθεί μετά την παρέλευση έτους από τη συζήτηση για τον προσωρινό προσδιορισμό, τότε για τον προσδιορισμό της αποζημίωσης λαμβάνεται υπόψη η αξία κατά το χρόνο της συζήτησης για τον οριστικό προσδιορισμό". Κατά την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου "η ενδεχόμενη μεταβολή της αξίας του απαλλοτριωμένου μετά τη δημοσίευση της πράξης απαλλοτρίωσης και μόνο εξαιτίας της, δεν λαμβάνεται υπόψη". Οι διατάξεις αυτές του Συντάγματος ουσιαστικά επαναλαμβάνονται και στο άρθρο 13 παρ. 1 και 2 του ν. 2882/2001 (ΚΑΑΑ), όπως ισχύει μετά το ν. 2985/2002, που εφαρμόζεται από 1-1-2002, όπου, επιπλέον, χωρίς αντίθεση με τις προηγουμένως διατάξεις, ορίζεται και ότι "ως κριτήριο για την εκτίμηση της αξίας του απαλλοτριωμένου ακινήτου λαμβάνεται υπόψη η αξία που έχουν κατά τον κρίσιμο χρόνο παρακείμενα και ομοειδή ακίνητα, καθώς και η πρόσδοδος του απαλλοτριωμένου" (παρ. 1 εδάφιο τελευταίο) και "ενδεχόμενη μεταβολή της αξίας του απαλλοτριωμένου μετά τη δημοσίευση της πράξης απαλλοτρίωσης και μόνο εξαιτίας της δεν λαμβάνεται υπόψη. Επίσης δεν υπολογίζεται ανατίμηση προερχόμενη από ενέργειες του ιδιοκτήτη στο απαλλοτριωμένο, που έγιναν μετά την οριζόμενη από το άρθρο 3 ανακοίνωση της απαλλοτρίωσης και μόνο εξαιτίας αυτής". Περαιτέρω, με το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (ΕΣΔΑ), που κυρώθηκε με το ν.δ. 57/1974 και έχει ανυψωθεί έναντι των κοινών νόμων ισχύ (άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος), ορίζεται ότι "κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Κανένας δεν μπορεί να στερηθεί της περιουσίας του, ειμή δια λόγους δημόσιας ωφέλειας και υπό τους προβλεπόμενους από το νόμο και τις γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου όρους. Οι προαναφερόμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα κάθε κράτους να θέσει σε ισχύ νόμους, τους οποίους ήθελε κρίνει αναγκαίους για ρύθμιση της χρήσεως αγαθών σύμφωνα με το δημόσιο συμφέρον ή για εξασφάλιση της καταβολής φόρων ή άλλων διαφορών ή προτίμων". Με βάση τις ρυθμίσεις αυτές, συνδυαζόμενες με τις διατάξεις των άρθρων 111, 223, 224 και 281 ΚΠολΔ, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, σε περίπτωση παρέλευσης έτους από τη συζήτηση της αίτησης περί προσωρινού προσδιορισμού της αποζημίωσης ή επί ασκήσεως απευθείας ενόπιον του Εφετείου αίτησης για τον οριστικό προσδιορισμό ως κρίσιμος χρόνος για τον υπολογισμό της αξίας του απαλλοτριωμένου ακινήτου νοείται ο χρόνος της συζήτησης κατά την οποία εκφωνήθηκε η υπόθεση και άρχισε η εκδίκασή της, ανεξάρτητα αν το Εφετείο άρχισε ή όχι να εξετάζει την ουσία της. Και τούτο, διότι κατά τη συζήτηση αυτή παροπτεύεται το αντικείμενο της αποδεικτικής διαδικασίας και της δικαστικής έρευνας. Έτσι, αν κατά την πρώτη συζήτηση διατάχθηκε πραγματογνωστική, η αξία του απαλλοτριωμένου ακινήτου θα υπολογισθεί με βάση το χρόνο αυτής της συζήτησης και όχι εκείνης που γίνεται μετά τη διενέργεια της πραγματογνωμοσύνης (ΑΠ Ολ. 14/2011).

Με τον πρώτο πρόσθετο λόγο αναιρέσεως αποδίδεται στην προβαλλόμενη απόφαση η πλημμέλεια ότι δέχθηκε ως κρίσιμο χρόνο για τον καθορισμό της αποζημίωσης, την ημερομηνία συζητήσεως της αιτήσεως ενόπιον του Δικαστηρίου για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης (25-11-2010) δεδομένου του ότι η συζήτηση για τον οριστικό προσδιορισμό, διεξήχθη πριν από την παρέλευση έτους από τη συζήτηση για τον προσωρινό προσδιορισμό και όχι την ημερομηνία συζητήσεως ενόπιον του Εφετείου μετά τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης (7-5-2014). Σύμφωνα όμως με όσα εκτέθηκαν, με το να λάβει υπόψη του το Εφετείο ως κρίσιμο χρόνο την ημερομηνία συζητήσεως της αιτήσεως ενόπιον του Δικαστηρίου για τον προσωρινό προσδιορισμό, δεδομένου ότι η συζήτηση για τον οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης διεξήχθη πριν από την παρέλευση έτους για τον προσωρινό προσδιορισμό δεν παραβίασε με εσφαλμένη ερμηνεία ή εφαρμογή τις προαναφερθείσες διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου. Συνεπώς ο περί του αντιθέτου από τον αριθμό 1 του άρθρου 559 ΚΠολΔ πρώτος πρόσθετος λόγος αναιρέσεως είναι αβάσιμος και απορριπτός. Κατ' ακολουθία πρέπει η υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως και οι πρόσθετοι λόγοι αυτής να απορριφθούν. Περαιτέρω, πρέπει να διαταχθεί, κατά την παρ. 4 του άρθρου 495 ΚΠολΔ που προστέθηκε με το άρθρο 12 παρ. 2 του ν. 405/2012 η εισαγωγή στο Δημόσιο Ταμείο του παραβόλου των τριακοσίων (300) ευρώ, που καταβλήθηκε από τους αναφερόμενες, όπως προκύπτει από την υπ' αριθμ. .../2015 έκθεση κατάθεσης της αίτησης. Τα δικαστικά έξοδα της αναεπιβλήτης ("ΔΕΗ ΑΕ") που κατέθεσε προτάσεις, κατά το σχετικό αίτημά της, πρέπει να επιβληθούν σε βάρος των αναφερόμενων λόγω της ήττας τους (άρθρ. 176, 183, 189 και 191 παρ. 2 ΚΠολΔ), όπως ειδικότερα αναφέρεται στο διατακτικό.

ΓΙΑ	ΤΟΥΣ	ΛΟΓΟΥΣ	ΑΥΤΟΥΣ
Απορρίπτεται την από 18-12-2015 αίτηση του Μ. Σ. του Β. κ.λπ., καθώς και τους από 20-12-2016 πρόσθετους λόγους αυτής, για αναιρέση της 114/2014 απόφασης του Τριμελούς Εφετείου Δυτικής Μακεδονίας. Διατάσσει την εισαγωγή του παραβόλου των τριακοσίων (300) ευρώ στο Δημόσιο Ταμείο. Και Καταδικάζει τους αναφερόμενες στα δικαστικά έξοδα της αναεπιβλήτης ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία "ΔΕΗ ΑΕ", τα οποία ορίζει στο ποσό των δύο χιλιάδων επτακοσίων (2.700) ευρώ. ΚΡΙΘΗΚΕ και αποφασίστηκε στην Αθήνα στις 12 Ιανουαρίου 2018. ΔΗΜΟΣΙΕΥΤΗΚΕ στην Αθήνα σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 2 Φεβρουαρίου 2018.			

Η ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ